

U P U T S T V O

O IZMIJENJENOM NAČINU FORMIRANJA, EVIDENTIRANJA I
IZVJEŠTAJNOG ISKAZIVANJA REZERVI ZA KREDITNE GUBITKE

Sarajevo, januar 2011. godine

Na osnovu čl. 4. i 11. Zakona o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 9/96, 27/98, 20/00, 45/00, 58/02, 13/03, 19/03, 28/03, 47/06 i 59/06), člana 22. Statuta Agencije za bankarstvo Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH", broj: 42/04) i člana 1. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka ("Službene novine Federacije BiH", br. 3/03, 54/04, 68/05 i 86/10), direktor Agencije dana 22. januara 2011. godine donosi

U P U T S T V O

O IZMIJENJENOM NAČINU FORMIRANJA, EVIDENTIRANJA I IZVJEŠTAJNOG ISKAZIVANJA REZERVI ZA KREDITNE GUBITKE

A. OPŠTE ODREDBE

1. Ovim Uputstvom se bliže uređuje način primjene Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka (u daljem tekstu: Odluka), Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka („Službene novine Federacije BiH“, br. 3/03, 18/03, 53/06, 55/07, 81/07, 6/08 i 86/10) Odluke o formi izvještaja koje banke dostavljaju Agenciji („Službene novine Federacije BiH“, br. 3/03, 18/03, 52/03, 64/03, 6/04, 14/04, 54/04, 5/05, 43/07, 55/07, 81/07, 88/07, 6/08 i 86/10), a u cilju usklađivanja sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 83/09), na osnovu kojeg su banke dužne sačinjavati i prezentirati finansijske izvještaje u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima (u daljem tekstu: MRS) i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (u daljem tekstu: MSFI).
2. Ovim Uputstvom pobliže se određuju slijedeće oblasti:
 - 2.1. Obaveze banaka u pogledu uspostave i primjene interne metodologije za mjerenje umanjenja vrijednosti kredita i ostale finansijske imovine u pogledu: minimalnih elemenata metodologije, kriterija za određivanje statusa neizmirenja obaveza dužnika i pojedinačno značajnih izloženosti, procjene kreditnog rizika na pojedinačnoj i grupnoj osnovi i dr.;
 - 2.2. Izmjena postojećeg načina evidentiranja rezervi za kreditne gubitke (u daljem tekstu: RKG) u skladu sa Odlukom, obzirom na zakonsku obavezu sačinjavanja i prezentiranja finansijskih izvještaja u skladu sa MRS i MSFI;
 - 2.3. Evidentiranje i iskazivanje potraživanja klasifikovanih u "E" kategoriju, prethodno obračunate, a nenaplaćene kamate na nekvalitetnu aktivu i daljnji obračun kamate po nekvalitetnoj aktivi i
 - 2.4. Izmjene i dopune regulatornih izvještaja u vezi sa pitanjima navedenim u tačkama 2.2. i 2.3. ovog Uputstva.

B. INTERNA METODOLOGIJA ZA MJERENJE UMANJENJA VRIJEDNOSTI KREDITA I OSTALE FINANSIJSKE IMOVINE

I. Obaveza usvajanja interne metodologije

3. Banke su dužne da uspostave, odnosno primijenjuju adekvatne interne metodologije za mjerenje umanjenja vrijednosti finansijske imovine i rezerviranja za rizične vanbilansne stavke (u daljem tekstu: metodologija), uzimajući u obzir MRS 39 i MRS 37 sa posebnim akcentom na procjenu kreditnog rizika, u skladu sa Zakonom utvrđenom obavezom sačinjavanja i prezentiranja finansijskih izvještaja i članom 1. stav 3. Odluke.
4. Metodologija treba biti odobrena od strane Nadzornog odbora banke, a Uprava banke dužna je da osigura konzistentnu primjenu odobrene metodologije, adekvatno praćenje i efikasnu kontrolu primjene iste, da po potrebi predlaže njen razvoj i usavršavanje, te da uspostavi odgovarajući sistem izvještavanja.
5. Banke ostaju u obavezi primjenjivati pravila i kriterije klasifikacije aktive u skladu sa članom 16. Odluke, formirati i održavati RKG, odnosno osigurati vođenje adekvatnih internih evidencija RKG u skladu sa članom 22. i 22.a. Odluke.

II. Minimalni elementi metodologije

6. Banka je dužna da u programu za upravljanje kreditnim rizikom, pored ostalog, utvrdi i metodologiju za obračun ispravke vrijednosti bilansne aktive i rezerviranja za gubitke po vanbilansnim stavkama.
7. Metodologija treba da obuhvati minimalno sljedeće:
 - 7.1. identifikaciju potraživanja za koja će obračun ispravke vrijednosti rizičnih stavki bilansa i rezerviranja po rizičnim vanbilansnim stavkama vršiti na pojedinačnoj osnovi (individualna procjena) i kriterije razvrstavanja preostalih potraživanja u grupe potraživanja sa sličnim karakteristikama za potrebe obračuna na grupnoj osnovi (grupna procjena);
 - 7.2. utvrđene metode i tehnike za klasifikaciju na pojedinačnoj, odnosno grupnoj osnovi, uključujući i način procjene očekivanog vremena naplate i procenta vrijednosti instrumenta osiguranja potraživanja iz kojeg će biti izvršena naplata (uzeti u obzir sve troškove aktiviranja i naplate), te faktore koji se koriste pri utvrđivanju vremenskih intervala za procjenu gubitaka na osnovu podataka iz ranijih perioda, koji moraju biti tačni i ažurni;
 - 7.3. uključenje potraživanja koja su predmet pojedinačne procjene, a za koja nije utvrđena ispravka vrijednosti bilansne aktive i rezerviranja za gubitke po vanbilansnim stavkama, u grupe potraživanja sa sličnim karakteristikama za potrebe grupne procjene, odnosno obračuna ispravke vrijednosti bilansne aktive i rezerviranja za gubitke po vanbilansnim stavkama tih potraživanja na grupnoj osnovi;

- 7.4. definisanje načina diskontovanja očekivanih budućih novčanih tokova, odnosno primjene efektivne kamatne stope, vodeći računa o originalno ugovorenoj efektivnoj kamatnoj stopi;
 - 7.5. definisanje uslova koji trebaju biti ispunjeni da bi se korišteni instrument obezbjeđenja potraživanja tretirao kvalitetnim i utrživim kolateralom, te adekvatne procedure za kontinuirano praćenje raspoloživosti i vrijednosti kolaterala u cilju njegove realne procjene;
 - 7.6. analize, procjene i ostale postupke pri obračunu ispravke vrijednosti rizičnih stavki aktive, odnosno rezerviranja po rizičnim vanbilansnim stavkama trebaju biti precizno objašnjeni i adekvatno dokumentovane u pisanoj formi;
 - 7.7. jasno definisanje organizacionih dijelova u čijoj nadležnosti je navedena procjena i uslove pod kojima se može vršiti procjena na osnovu ranijih iskustava;
 - 7.8. utvrđene osnovne elemente koji će se koristiti za ocjenu kvaliteta metodologije;
 - 7.9. uslove i način priznavanja kamatnih prihoda u slučaju reprogramiranih kredita, u skladu sa zahtjevima MRS-a 39 i dr.
8. Metodologija treba da uvaži objektivne kriterije poslovanja na tržištu, a naročito: utrživost kolaterala i vrijeme potrebno za realizaciju istog, važeće zakonske propise i sudsku praksu u izvršenju istih, korištenje realnih pretpostavki prilikom procjene očekivanih novčanih tokova, trenutne ekonomske uslove i druge relevantne faktore koji utiču na finansijsku sposobnost dužnika.
9. Uprava banke je dužna da:
- 9.1. konzistentno primjenjuje propisane kriterije razvrstavanja i klasifikacije potraživanja za pojedinačnu i grupnu osnovu za procjenu, te definiše uslove pod kojim može doći do promjene postojećeg načina klasifikacije (prelaza sa grupne na individualnu procjenu ili obratno);
 - 9.2. najmanje jedanput godišnje testira primijenjenu metodologiju procjene ispravke vrijednosti za rizične stavke aktive i rezerviranja po rizičnim vanbilansnim stavkama, a na osnovu prethodno utvrđenih elemenata za ocjenu kvaliteta metodologije i
 - 9.3. informiše Nadzorni odbor i Agenciju o rezultatima ocjene metodologije za procjenu ispravke vrijednosti za rizične stavke aktive i rezerviranja po rizičnim vanbilansnim stavkama.
10. Interna revizija banke je dužna da periodično razmatra rezultate ocjene kvaliteta metodologije i da u vezi s tim sačini izvještaj sa mišljenjem i potrebnim preporukama.
11. Banka je dužna osigurati da eksterni revizor u okviru redovne godišnje revizije finansijskih izvještaja iznese komentare i preporuke u vezi sa primijenjenom metodologijom.

III. Kriterijumi za određivanje statusa neizmirivanja obaveza dužnika

12. Status neizmirenja obaveza dužnika postoji kada je ispunjen bilo koji od slijedećih uslova:
- 12.1. banka smatra malo vjerovatnim da će dužnik u potpunosti izmiriti svoju obavezu prema njoj, bez obzira na mogućnost naplate po osnovu aktiviranja sredstava obezbjeđenja, a posebno cijeneći slijedeće elemente:
- a) prestanak obračunavanja kamate u skladu sa Odlukom;
 - b) djelomičan ili potpuni otpis potraživanja;
 - c) restrukturiranje potraživanja usljed pogoršanja finansijskog stanja dužnika, uz umanjenje glavnice, kamate ili naknade ili produženja roka vraćanja istih i
 - d) likvidaciju ili stečaj dužnika.
- 12.1.1. Ukoliko se utvrdi da obnavljanje plasmana nije uzrokovano pogoršanjem finansijskog položaja dužnika, nego uobičajenim tekućim potrebama za finansiranje njegove poslovne aktivnosti, ovako obnavljanje se ne smatra statusom neizmirenja obaveza dužnika (npr. revolving krediti i sl.)
- 12.2. Dužnik je u kašnjenju više od 90 dana u materijalno značajnom iznosu. Pod materijalno značajnim iznosom u smislu ovog Uputstva, podrazumijevaju se potraživanja banke od dužnika koja su veća od 500 KM ili 2,5% ukupne izloženosti dužnika, u zavisnosti koji je od tih iznosa manji. Brojanje dana kašnjenja započinje danom kada je ukupan iznos svih dospjelih neizmirenih obaveza dužnika, po svim ugovornim iznosima postao materijalno značajan.
13. Banka je dužna da status neizmirenja obaveza utvrdi na nivou pojedinačnog potraživanja ili na nivou svih potraživanja prema jednom dužniku, a što treba da utvrdi u metodologiji.
- IV. Kriterijumi za procjenu kreditnog rizika na pojedinačnoj i grupnoj osnovi
14. Prilikom uspostave metodologije, banka je dužna da izvrši identifikaciju potraživanja kod kojih se procjena i obračun ispravke vrijednosti za stavke bilansa i rezerviranja za gubitke po vanbilansnim stavkama vrši na pojedinačnoj osnovi i na grupnoj osnovi.
15. Pojedinačno značajna izloženost je ukupno izlaganje banke kreditnom riziku prema jednom korisniku ili grupi povezanih lica u smislu člana 5. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje koncentracijom rizika banaka ("Sl. novine Federacije BiH", br. 3/03, 6/03, 18/03, 64/03 i 1/06), koja prelazi slijedeće iznose:

- a) 150 hiljada KM ako ukupna aktiva banke iznosi 1 milijardu KM i više,

- b) 100 hiljada KM ako je ukupna aktiva banke između 500 miliona KM i 1 milijardu KM,
- c) 50 hiljada KM ako je ukupna aktiva banke između 200 miliona KM i 500 miliona KM i
- d) 25 hiljada KM ako ukupna aktiva banke iznosi ispod 200 miliona KM.

15.1. Ukupna aktiva, iz tačke 15 ovog Uputstva, podrazumijeva iznos aktive prema revidiranim finansijskim izvještajima banke za prethodnu godinu.

15.2. Kod utvrđivanja ukupnog izlaganja banke kreditnom riziku prema jednom korisniku ili jednoj grupi povezanih lica uzima se u obzir bruto knjigovodstvena vrijednost potraživanja u skladu sa članom 5. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje koncentracijom rizika banaka. Pri tome, ukupno knjigovodstveno stanje svih obračunatih dospjelih kamata i naknada korisnika ili grupe povezanih lica ne uključuje stanje daljnjeg obračuna kamate po nekvalitetnoj aktivni u smislu člana 14. tačka 4. Odluke.

15.3. Banka može svojim internim aktom odrediti i manje iznose izloženosti prema jednom korisniku ili jednoj grupi povezanih lica kao granicu iznad koje se izloženost smatra pojedinačno značajnom.

15.4. Banka je dužna da utvrđene kriterije iz prethodnih tačaka konzistentno primjenjuje na sve korisnike, odnosno grupe povezanih lica.

15.5. Za pojedinačno značajne izloženosti, procjenu umanjenja vrijednosti kredita, odnosno rezerviranja za rizične vanbilansne stavke banka je dužna vršiti pojedinačno. Procjena kreditnog rizika na pojedinačnoj osnovi je odvojena procjena budućih novčanih tokova i utvrđivanje postojanja, odnosno nepostojanja gubitka za svaki pojedinačni plasman i pojedinačnu vanbilansnu obavezu koju je banka dužna primijeniti pri procjeni umanjenja vrijednosti plasmana i vanbilansnih obaveza koje čine sastavni dio pojedinačno značajne izloženosti.

16. Izloženostima koje nisu pojedinačno značajne smatraju se ukupna izlaganja banke kreditnom riziku prema jednom korisniku ili jednoj grupi povezanih lica koja ne prelaze iznose navedene u tački 15. ovog Uputstva, tj. manji su od istih.

16.1. Za izloženosti koje nisu pojedinačno značajne, banka vrši procjenu umanjenja vrijednosti kredita, odnosno rezerviranja za rizične vanbilansne stavke na grupnoj osnovi. Pri tome, banka je dužna definisati kriterije razvrstavanja potraživanja u grupe, odnosno podgrupe sa sličnim/srodnim karakteristikama (vrsta kreditnog proizvoda, sektorska i geografska struktura, instrument osiguranja potraživanja, urednost u izmirenju obaveza i sl.).

16.2. Procjena kreditnog rizika na grupnoj osnovi je zajednička procjena budućih novčanih tokova i utvrđivanje postojanja, odnosno nepostojanja gubitka za više srodnih plasmana, odnosno

vanbilansnih obaveza, grupisanih na način naveden u tački 16.1. ovog Uputstva, a obavlja se u slučajevima kada:

- a) nisu identificirani dokazi o postojanju vidljivih gubitaka, ali kod kojih mogu nastati latentni gubici, koji se na osnovu iskustva procjenjuju na grupnoj osnovi, i
 - b) pri procjeni identificiranih gubitaka za plasmane koji se ne procjenjuju na pojedinačnoj osnovi.
17. Ukoliko je korisnik u kašnjenju dužem od 90 dana u materijalno značajnom iznosu, onda banka takvog dužnika, bez obzira što visina izloženosti ne predstavlja pojedinačno značajnu izloženost, treba klasificirati na pojedinačnoj osnovi tj. izdvojiti ga iz procjene na grupnoj osnovi i vršiti odvojenu procjenu.
18. Za potraživanja koja su predmet individualne procjene, a za koja nije utvrđena ispravka vrijednosti rizičnih stavki aktive i rezerviranja po rizičnim vanbilansnim stavkama, obezbjediti da se uključe u grupe potraživanja sa sličnim karakteristikama za potrebe grupne procjene, odnosno obračuna ispravke vrijednosti rizičnih stavki aktive i rezerviranja po vanbilansnim stavkama tih potraživanja na grupnoj osnovi.

C. IZMJENJENI NAČIN EVIDENTIRANJA RKG

19. Članom 22.a. Odluke utvrđena je obaveza banke da redovno, najmanje kvartalno u skladu sa članom 15. Odluke, obračunava RKG za procijenjene gubitke koji mogu nastati po osnovu stavki aktive koja se klasifikuje u smislu člana 2. iste Odluke, pri čemu osnovicu za obračun RKG predstavlja bruto knjigovodstvena vrijednost potraživanja. Banke ostaju u obavezi obezbijediti evidenciju RKG (opšte i posebne rezerve za kreditne gubitke) u skladu sa članom 22. stav 6. Odluke.
20. Obzirom na obaveznu primjenu MRS i MSFI prilikom sačinjavanja i prezentiranja finansijskih izvještaja banaka, u svojim poslovnim knjigama banke će evidentirati ispravku vrijednosti za pozicije rizičnih stavki bilansne aktive banke, odnosno potrebno rezerviranje za rizične pozicije vanbilansne aktive po MRS-u 39, odnosno MRS-u 37.
21. Ispravka vrijednosti za pozicije rizičnih stavki bilansa je iznos identificiranih gubitaka za plasmane za koje postoje dokazi o umanjenju njihove vrijednosti, kao i iznos gubitaka za plasmane za koje nema dokaza o umanjenju njihove vrijednosti, ali za koje se na osnovu iskustva procjenjuje da postoje latentni gubici.
22. Rezerviranja za rizične stavke vanbilansa predstavljaju iznos procijenjenih gubitaka zbog nemogućnosti povrata budućih odliva novčanih sredstava banke u svrhu podmirenja preuzetih vanbilansnih obaveza.
23. U momentu prelaska na novi kontni okvir, banke će za obračunatu ukupnu ispravku vrijednosti za pozicije rizičnih stavki bilansa banke po MRS-u 39

izvršiti preknjiženje zatečenog stanja formiranih RKG, zadužujući odgovarajuće račune RKG uz odobrenje odgovarajućih računa ispravke vrijednosti, a prema Pravilniku o kontnom okviru, sadržaju konta i primjeni kontnog okvira za banke i druge finansijske organizacije („Službene novine Federacije BiH“, broj: 82/10). Preostali iznos RKG banke će preknjižiti na odgovarajuće račune grupe 84.

24. Ukoliko je obračunati iznos ispravke vrijednosti za pozicije rizičnih stavki bilansa banke po MRS 39 manji od zatečenog stanja RKG po istim stavkama, razlika ostaje evidentirana na odgovarajućim računima RKG i biće iskorištena prilikom narednih obračuna RKG po regulatornom zahtjevu.

25. Istovremeno, banka će izvršiti procjenu gubitaka za rizične pozicije vanbilansne aktive, pri čemu će zadužiti odgovarajuće postojeće račune RKG za rizične stavke vanbilansa, uz odobrenje odgovarajućih računa rezerviranja za gubitke po vanbilansnim stavkama (grupa računa 67 i 77). Iznos koji je preostao nakon prenosa početnog stanja biće iskorišten prilikom narednih obračuna RKG po regulatornom zahtjevu.

26. Preostali iznos na računima RKG nakon inicijalnog prenosa početnog stanja na odgovarajuće račune ispravke vrijednosti za pozicije rizičnih stavki bilansa banke i rezerviranja za rizične pozicije vanbilansne aktive, banka ne može umanjivati, a navedeni iznos može se povećavati za iznos pokrića nedostajućih RKG po regulatornom zahtjevu.

27. Prilikom svakog narednog obračuna i knjiženja ispravke vrijednosti za pozicije rizičnih stavki bilansa i rezerviranja za rizične vanbilansne stavke, banka će u slučaju da je:

- a) procijenjeni iznos umanjenja finansijske imovine veći od postojećeg stanja na računima ispravke vrijednosti, zadužiti odgovarajuće račune troškova, a odobriti odgovarajuće račune ispravke vrijednosti;
- b) procijenjeni iznos umanjenja finansijske imovine manji od stanja na računima ispravke vrijednosti, zadužiti odgovarajuće račune ispravke vrijednosti, a odobriti odgovarajuće račune prihoda;
- c) procijenjeni dodatni iznos rezerviranja za rizične stavke vanbilansa, zadužiti odgovarajuće račune troškova, a odobriti odgovarajuće račune rezerviranja za gubitke po vanbilansnim stavkama (grupa računa 67 i 77) i
- d) procijenjeni manji iznosi rezerviranja za rizične stavke vanbilansa, zadužiti odgovarajuće račune rezerviranja za gubitke po vanbilansnim stavkama, a odobriti odgovarajuće račune prihoda.

28. Obračun RKG po kriterijima klasifikacije aktive iz Odluke Agencije vršiće se na sljedeći način:

28.1. u slučaju da je iznos obračunatih opštih i posebnih rezervisanja po regulatornom zahtjevu veći od sume zatečenog stanja na odgovarajućim računima RKG i odgovarajućim računima ispravki vrijednosti i rezerviranja za gubitke po vanbilansnim stavkama, iznos te razlike se u kvartalnim izvještajima prikazuje kao odbaena stavka od kapitala banke

(pozicija 3.5. – Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu u Obrascu broj 1 tabela A).

28.1.1. Prilikom sačinjavanja Izvještaja o stanju kapitala na dan 31.12. tekuće poslovne godine, u slučaju da je iznos revidirane dobiti dovoljan da pokrije utvrđene nedostajuće RKG po regulatornom zahtjevu, banka neće prikazati nedostajuće RKG kao odbitnu stavku od kapitala. Preostali iznos revidirane dobiti (umanjen za iznos nedostajućih RKG po regulatornom zahtjevu) banka će iskazati kao stavku osnovnog ili dopunskog kapitala.

28.1.2. U slučaju da revidirana dobit banke za godinu za koju je potrebno formirati rezerve iz dobiti za procjenjene gubitke nije dovoljna za formiranje obračunate visine ovih RKG, razlika se iskazuje kao iznos tih RKG koji nedostaje u skladu sa članom 10. stav 1. tačka 5. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka.

28.1.3. U vezi sa navedenim, nadležni organi banke (Skupština banke na prijedlog Nadzornog odbora) su dužni da prilikom usvajanja godišnjeg obračuna donesu odluku o raspodjeli dobiti za pokriće nedostajućih rezervi po regulatornom zahtjevu u iznosu koji odgovara stanju na poziciji 3.5. Obrasca broj 1 tabela A. Prilikom donošenja predmetne odluke, banka može koristiti raspoloživa stanja na računima neraspoređene, odnosno zadržane dobiti, kao i ostalih rezervi formiranih iz dobiti.

28.1.4. Banka će na osnovu odluke nadležnih organa izvršiti odgovarajuća knjiženja, na način da za iznos nedostajućih rezervi po regulatornom zahtjevu (stanje na poziciji 3.5. Obrasca 1 tabela A) umanjani navedene kategorije dobiti i rezervi formiranih iz dobiti tj. zaduži odgovarajuće račune, uz odobrenje odgovarajućih računa RKG na grupi računa 84.

28.1.5. Sve dok banka ne obezbijedi pokriće nedostajućih RKG po regulatornom zahtjevu, ne može vršiti raspodjelu dobiti u druge svrhe, niti isplatu dividende (osim na prioritetne dionice), ni bilo koje druge isplate iz dobiti, kao ni nagrade ili bonuse članovima organa banke.

28.2. U slučaju da je iznos obračunatih RKG po regulatornom zahtjevu manji od sume stanja na odgovarajućim računima RKG i odgovarajućim računima ispravke vrijednosti i računima rezerviranja za vanbilansne rizične stavke, za potrebe izračuna kapitala po regulatornom zahtjevu se ne iskazuje utvrđena razlika.

29. Banka je dužna da, u skladu sa članom 22. stav 6. Odluke, za svaki izvještajni period za potrebe regulatora obezbijedi adekvatnu, pouzdanu i ažurnu internu evidenciju obračunatih RKG po regulatornom zahtjevu (pregled pozicija iz obrasca 2 tabela A1 i A2 po klijentima i pojedinačnim potraživanjima) koja

omogućava potvrdu stanja i promjena na poziciji 3.5. Obrasca 1 tabela A, kao i odgovarajućim pozicijama drugih izvještajnih obrazaca.

30. Za potrebe kontrole Agencije, banke trebaju osigurati u adekvatnom tabelarnom pregledu uporedan pregled stanja i kretanja RKG po regulatornom zahtjevu sa stanjem i kretanjem ispravke vrijednosti za stavke rizičnog bilansa i rezerviranja za stavke rizičnog vanbilansa primjenom MRS-a 39 i MRS-a 37 kroz periode.

D. EVIDENTIRANJE I ISKAZIVANJE POTRAŽIVANJA KLASIFIKOVANIH U „E“ KATEGORIJU PRETHODNO OBRAČUNATE A NENAPLAĆENE KAMATE NA NEKVALITETNU AKTIVU I DALJI OBRAČUN KAMATE PO NEKVALITETNOJ AKTIVI

31. Prije izvršenih izmjena i dopuna Odluke, banke su prema kriterijima navedenim u članu 16. Odluke, klasifikovale svoja potraživanja po nenaplaćenju glavnici i kamati u "E" kategoriju, odnosno vršile suspendovanje kamate u skladu sa članom 14. tačkom 3. Odluke. Ova potraživanja banke su isknjižavale iz bilansne evidencije i dalje vodile u vanbilansnoj evidenciji do njihove naplate ili definitivnog otpisa.

32. Sa prelaskom na novi kontni okvir, primjenom MRS i MSFI, odnosno izmjenama i dopunama prethodno pomenute Odluke, banke će ovako klasifikovana potraživanja evidentirati i iskazivati na sljedeći način:

- 32.1. preknjižiti neotplaćene kredite iz vanbilansne evidencije - "E" kategorija u bilansnu evidenciju, zadužujući odgovarajuće račune potraživanja po kreditima, uz obezbjeđenje adekvatnih podataka o statusu ovih potraživanja po danima kašnjenja, uz istovremeno odobrenje odgovarajućeg računa RKG (za glavnici), odnosno istovremeno isknjiženje sa odgovarajućih konta vanbilansne evidencije.

- 32.2. Za obračunati iznos ispravke vrijednosti uknjižene glavnice po MRS-u 39 (prenesene iz vanbilansa) banka će zadužiti odgovarajuće račune RKG, a odobriti odgovarajuće račune ispravke vrijednosti. Preostali iznos na odgovarajućim računima RKG može biti iskorišten prilikom narednih obračuna RKG po regulatornom zahtjevu, odnosno ne mogu biti više korištene za formiranje ispravke vrijednosti.

- 32.3. Prethodno obračunatu, a nenaplaćenu kamatu na nekvalitetnu aktivu (ranija inicijalno suspendovana kamata) preknjiženjem sa odgovarajućih računa vanbilansne evidencije u bilansnu evidenciju na odgovarajuće račune potraživanja po kamati, uz obezbjeđenje adekvatnih podataka o statusu ovih potraživanja po danima kašnjenja, uz istovremeno odobrenje odgovarajućeg računa RKG (za kamatu) u 100%-tnom iznosu. Za ove stavke banka će evidentirati ispravku vrijednosti u punom iznosu, zadužujući odgovarajući račun RKG (za kamatu) i odobravajući odgovarajući račun ispravke vrijednosti (za kamatu).

- 32.4. Evidentiranje daljnjeg obračuna kamate po nekvalitetnoj aktivni vrši se i dalje na odgovarajućim računima vanbilansne evidencije sve do konačne naplate ili definitivnog otpisa.

E. IZMJENE I DOPUNE REGULATORNIH IZVJEŠTAJA

33. Stupanjem na snagu Zakona, primjenom novog kontnog okvira i izvještajnih formi, banke su dužne sačinjavati i prezentirati svoje finansijske izvještaje u skladu sa važećim MRS i MSFI.
34. Banke su dužne da prve izvještajne obrasce sačinjene u skladu sa Odlukom i ovim Uputstvom dostave Agenciji sa 31.12.2011. godine.
35. Izvještaji sa 31.12.2011. godine će se sačiniti na osnovu računa predviđenih Pravilnikom o kontnom okviru, sadržaju konta i primjeni kontnog okvira za banke i druge finansijske organizacije. Preduslov za sastavljanje izvještaja sa 31.12.2011. godine je obračun ispravki vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezerviranja za rizične vanbilansne stavke po MRS-u 39 i MRS-u 37 sa 31.12.2010. godine.
36. Banke su dužne osigurati da eksterni revizor prilikom revidiranja finansijskih izvještaja za godinu koja je završila 31.12.2011. godine revidira navedeni obračun, što uključuje i uporedne podatke za prethodnu poslovnu godinu.
37. Obzirom na navedeno, regulatorni izvještaji su djelimično izmijenjeni i dopunjeni, što je regulisano Odlukom o formi izvještaja koje banke dostavljaju Agenciji. Izmjene i dopune regulatornih izvještaja se odnose na sljedeće segmente:

37.1. u bilansu stanja – izmijenjeni Obrazac BS

- a) na poziciji 1. - Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija banke ne uključuju novčana sredstava oročena preko mjesec dana, koja iskazuju na poziciji 3. - Plasmani drugim bankama;
- b) na poziciji 2. – Vrijednosni papiri za trgovanje, banke će iskazivati i portfelj raspoloživ za prodaju, pri čemu su dužne obezbijediti analitičku evidenciju i jednog i drugog portfelja;
- c) na poziciji 10.a. – Ispravke vrijednosti na stavke pozicije 4 aktive, sada se iskazuju ispravke vrijednosti kredita po MRS-u 39;
- d) na poziciji 10.b. – Ispravke vrijednosti za pozicije aktive, osim pozicije 4, sada se iskazuju ispravke vrijednosti pozicija aktive, osim kredita, po MRS-u 39;
- e) na poziciji 18. - Ostale obaveze, banka uključuje saldo odgovarajućih računa rezerviranja za gubitke po vanbilansnim stavkama po MRS-u 37 (grupa računa 67 i 77);
- f) uvodi se nova pozicija 26. - Iznos RKG iz dobiti po regulatornom zahtjevu, na kojoj banka iskazuje saldo računa grupe 84 (zatečeno stanje na grupi konta 84 i pokriveni iznos nedostajućih RKG po regulatornom zahtjevu iz dobiti);

- g) ranije pozicije 26. i 27. postaju 27. i 28., pri čemu pozicija 27. Ukupan kapital, predstavlja zbir pozicija od 20. do 26., dok pozicija 28. Ukupne obaveze i kapital predstavlja zbir pozicija 19. i 27.

37.1.1. U pratećim obrascima bilansa stanja mijenjaju se:

- a) obrazac BS-NS, u kojem banke obzirom na navedenu izmjenu na poziciji 1. Bilansa stanja, u iznose na pozicijama 3. i 4. uključuju samo novčana sredstva oročena do mjesec dana i
- b) izvještaj Vanbilansne evidencije, Obrazac BS-VB, u kojem se u skladu sa Odlukom mijenjaju raniji podaci iz memoranduma koji su se odnosili na otpisanu aktivu i suspendovanu kamatu. Nove pozicije su utvrđene u izmijenjenom obrascu, koji je sastavni dio Odluke o formi izvještaja koje banke dostavljaju Agenciji.

37.2. u bilansu uspjeha – Izmijenjen Obrazac BU - na poziciji 3.a.1. - Troškovi ispravke vrijednosti rizične aktive, rezerviranja za potencijalne obaveze i ostalih vrijednosnih usklađivanja sada se iskazuju troškovi ispravke vrijednosti i rezervisanja po MRS-u 39 i MRS-u 37;

37.2.1. Obzirom na primjenu MRS-a 12 - Porezi na dobit, mijenja se opis pozicije 6. koji sada glasi: Porez na dobit, a iza pozicije 6. uvode se nove pozicije:

- a) pozicija 7. - Dobit po osnovu povećanja odloženih poreskih sredstava i smanjenja odloženih poreskih obaveza;
- b) pozicija 8. - Gubitak po osnovu smanjenja odloženih poreskih sredstava i povećanja odloženih poreskih obaveza;
- c) pozicija 9. - Neto dobit (ranija pozicija 7.) i
- d) pozicija 10. - Neto gubitak.

37.3. U Izvještaju o stanju kapitala, Obrazac broj 1 tabela A na poziciji 2.3. – iznos opštih rezervi za pokriće kreditnih gubitaka za aktivu procijenjenu kao kategorija A - dobra aktiva, banka zbog konzistentnog i tačnog iskazivanja dopunskog kapitala, može iskazati iznos formiranih opštih RKG nakon što iz već formiranih RKG pokrije posebne RKG po prioritetima, počevši od najrizičnijih plasmana (od kategorije “E” pa redosljedom do kategorije “A”).

37.3.1 U okviru pozicije 3. Odbitne stavke od kapitala banke, dodaje se nova odbitna stavka pod rednim brojem 3.5. - iznos nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu. Ista se izvještajno prikazuje na način utvrđen u Poglavlju C. ovog Uputstva - Izmijenjeni način evidentiranja RKG.

37.4. U Izvještaju o stanju kapitala – obrazac broj 1 tabela B na odgovarajućim bilansnim i vanbilansnim pozicijama banke će iskazivati neto iznose, po umanjenu za: pripadajuće ispravke vrijednosti i rezerviranja primjenom MRS-a 39 i MRS-a 37, iznos nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu koje su odbitna stavka u Izvještaju o stanju kapitala, Obrazac broj 1 tabela A i za

pripadajuće novčane depozite koji su prema predmetnom ugovoru o kreditno-garancijskom poslu kolateral za plasman ili dio plasmana. U navedeni izvještaj ne uključuju se stavke aktive koje su odbitne stavke u Izvještaju o stanju kapitala, Obrazac broj 1 tabela A.

- 37.5. Raniji Izvještaj o klasifikaciji aktive i lista nekvalitetne aktive – Obrazac 2 tabela A zamijenjen je novim izvještajnim obrascima – Obrazac 2 Tabela A1 – Klasifikacija stavki aktive bilansa i Obrazac 2 Tabela A2 – Klasifikacija vanbilansnih stavki, koji predstavljaju sastavni dio Odluke o formi izvještaja koje banke dostavljaju Agenciji.
- 37.5.1. Promjene u izvještajnim obrascima se odnose na: odvojeni prikaz stavki aktive bilansa i vanbilansa u posebnim obrascima, uporedne podatke o nivou procijenjenih ispravki vrijednosti po MRS-u 39, odnosno MRS-u 37 i potrebnih RKG po regulatornom zahtjevu, podatke o nedostajućem iznosu RKG po regulatornom zahtjevu, novi pregled stavki aktive koja se ne klasifikuje prema članu 2. Odluke. U pripadajućim pozicijama u koloni E banka će iskazati iznose potraživanja klasifikovanih u kategoriju „E“, kao i odgovarajuće ispravke vrijednosti, odnosno RKG po regulatornom zahtjevu za stavke aktive i vanbilansa klasifikovane kao kategorija „E“.
- 37.5.2. Na poziciji 12. Obrasca 2 tabela A1 banka će u pripadajućim kolonama iskazivati formirane RKG po prioritetima, a u skladu sa tačkom 37.3. ovog Uputstva. Isto će biti primijenjeno i kod obrasca 2 tabela A2.
- 37.6. U izvještajnim obrascima 2. tabela B dodaje se nova kolona 15. koja glasi: Ispravke vrijednosti i/ili rezervisanja za potencijalne obaveze (iznos). Kolona 16. sada glasi: Obračunate rezerve za kreditne gubitke (iznos), u koju banka unosi podatke o ukupno obračunatim RKG primjenom kriterija klasifikacije iz Odluke. Ranije kolone od 16. do 21. postaju kolone od 17. do 22.
- 37.7. U izvještajnim obrascima 3. tabele A i B dodaje se nova kolona 15. koja glasi: Ispravke vrijednosti i/ili rezervisanja za potencijalne obaveze (iznos). Kolona 16. sada glasi: Obračunate rezerve za kreditne gubitke (iznos), u koju banka unosi podatke o ukupno obračunatim RKG primjenom kriterija klasifikacije aktive iz Odluke. Ranije kolone od 16. do 22. postaju kolone od 17. do 23.
- 37.8. U izvještajnom obrascu 3. tabela H dodaje se nova kolona 16. koja glasi: Ispravke vrijednosti i/ili rezervisanja za potencijalne obaveze (iznos). Kolona 17. sada glasi: Obračunate rezerve za kreditne gubitke (iznos), u koju banka unosi podatke o ukupno obračunatim RKG, primjenom kriterija klasifikacije iz Odluke. Ranije kolone od 17. do 22. postaju kolone od 18. do 23.
- 37.9. U izvještajima o deviznoj i ročnoj usklađenosti finansijske aktive i finansijskih obaveza, za bilansne i vanbilansne pozicije koje su i ranije bile iskazivane u neto iznosu (umanjivale se za pripadajuće RKG), banka će nastaviti iskazivati neto iznose tj. bruto knjigovodstvenu

vrijednost umanjenu za pripadajuće ispravke vrijednosti i rezerviranja za potencijalne obaveze po MRS-u 39 i MRS-u 37.

38. Obzirom na izmijenjeni način evidentiranja i iskazivanja RKG, banke su dužne izvršiti izmjene i dopune Računovodstvenih politika, Računovodstvenog priručnika, internog kontnog plana, odnosno šema knjiženja i šema pozicioniranja konta za potrebe regulatornog izvještavanja, polazeći od usvojenog kontnog okvira za banke i slične finansijske organizacije.

F. ZAVRŠNE ODREDBE

39. Ovo Uputstvo stupa na snagu danom donošenja.
40. Banke su obavezne uskladiti se sa odredbama ovog Uputstva najkasnije do roka za dostavljanje regulatornih izvještaja sa 31.12.2011. godine.

Broj: 03-235/11

DIREKTOR

Zlatko Barš

Na osnovu člana 22. Statuta Agencije za bankarstvo Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH" broj: 42/04) i Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka ("Službene novine Federacije BiH", broj 3/03, 54/04, 68/05, 86/10, 06/11, 70/11 i __/11*), direktor Agencije dana __.12. 2011. godine donosi

I Z M J E N E I D O P U N E
U P U T S T V A
O IZMIJENJENOM NAČINU FORMIRANJA, EVIDENTIRANJA
I IZVJEŠTAJNOG ISKAZIVANJA REZERV ZA KREDITNE GUBITKE

Član 1.

U Uputstvu o izmijenjenom načinu formiranja, evidentiranja i izvještajnog iskazivanja rezervi za kreditne gubitke broj: 03-235/11 od 22.01.2011. godine (u daljem tekstu: Uputstvo) u tački 12.1. briše se alineja a), dosadašnje alineje b), c) i d) postaju alineje a), b) i c).

Tačka 12.2. mijenja se i glasi:

„Dužnik je u kašnjenju više od 90 dana u materijalno značajnom iznosu. Pod materijalno značajnim iznosom u smislu ovog Uputstva, podrazumijevaju se potraživanja banke od dužnika:

- pravnog lica koja su veća od 500 KM i 2,5% ukupne izloženosti dužnika i
- fizičkog lica koja su veća od 1% ukupne izloženosti dužnika i 20 KM.

Brojanje dana kašnjenja započinje danom kada je ukupan iznos svih dospjelih neizmirenih obaveza dužnika, po svim ugovornim iznosima postao materijalno značajan.

U tački 15.2. briše se zadnja rečenica.

Tačka 17. mijenja se i glasi:

„Ukoliko je korisnik u kašnjenju dužem od 90 dana u materijalno značajnom iznosu, te ukoliko je visina izloženosti ispod pojedinačno značajne izloženosti, banka takvog dužnika treba izdvojiti iz procjene na grupnoj osnovi i vršiti ili odvojenu procjenu na pojedinačnoj osnovi ili na grupnoj osnovi formirajući grupu sa istim ili sličnim karakteristikama.

Definisanje grupa i parametara za procjenu ovakvih izloženosti banka treba propisati u internoj metodologiji.“

Tačka 32.3. mijenja se i glasi:

„Prethodno obračunatu, a nenaplaćenu kamatu na nekvalitetnu aktivu (ranija inicijalno suspendovana kamata) preknjiženjem sa odgovarajućih računa vanbilansne evidencije u bilansnu evidenciju na odgovarajuće račune potraživanja po kamati, uz obezbjeđenje adekvatnih podataka o statusu ovih potraživanja po danima kašnjenja, uz istovremeno odobrenje odgovarajućeg računa RKG (za kamatu) u 100% iznosu. Za ove stavke banka će evidentirati ispravku vrijednosti u skladu sa MRS/MSFI, zadužujući odgovarajući račun RKG (za kamatu) i odobravajući odgovarajući račun ispravke vrijednosti (za kamatu)“.

Tačka 32.4. mijenja se i glasi:

„Priznavanje kamatnog prihoda po nekvalitetnoj aktive vrši se u skladu sa MRS/MSFI“.

Tačka 37.3. mijenja se i glasi:

„U Izvještaju o stanju kapitala, Obrazac broj 1 tabela A, na poziciji 2.3. – iznos opštih rezervi za pokriće kreditnih gubitaka za aktivu procijenjenu kao kategorija A - dobra aktiva, banka zbog konzistentnog i tačnog iskazivanja dopunskog kapitala iskazuje iznos obračunatih regulatornih opštih RKG za aktivu klasifikovanu u kategoriju A – dobra aktiva.”

Tačka 37.3.1. ostaje nepromijenjena.

Tačka 37.4. mijenja se i glasi:

„U Izvještaju o stanju kapitala, Obrazac broj 1 tabela B, na odgovarajućim bilansnim i vanbilansnim pozicijama banke će iskazivati neto iznose po umanjenju za pripadajuće obračunate regulatorne rezerve za kreditne gubitke ili, ako je iznos ispravki vrijednosti i rezerviranja za gubitke po vanbilansnim stavkama veći od obračunatog iznosa regulatornih RKG, za zbir pripadajućih ispravki vrijednosti i rezerviranja primjenom MRS-a 39, odnosno MRS-a 37 i pripadajućih formiranih regulatornih RKG.

U navedeni izvještaj ne uključuju se stavke aktive koje su odbitne stavke u Izvještaju o stanju kapitala, Obrazac broj 1 tabela A.“

Tačka 37.5.2. briše se.

Član 2.

Ove Izmjene i dopune Uputstva stupaju na snagu danom donošenja.

Banke su obavezne uskladiti se sa ovim Izmjenama i dopunama Uputstva, najkasnije do 31.12.2011. godine.

Broj: 03-235-1/11

DIREKTOR:

Zlatko Barš